

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

19. detsember 2019*

Eelotsusetaotlus – Kiirendatud menetlus – Institutsiooniline õigus – Euroopa Liidu kodanik, kes on valitud Euroopa Parlamenti ajal, kui ta viibis kriminaalmenetluse raames eelvangistuses – ELL artikkel 14 – Mõiste „Euroopa Parlamendi liige“ – ELTL artikkel 343 – Liidu ülesannete täitmiseks vajalikud immuniteedid – Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide protokoll (nr 7) – Artikkel 9 – Euroopa Parlamendi liikmete immuniteedid – Immuniteet istungipaika sõiduks – Immuniteedid istungite ajal – Nende erinevate immuniteetide isikuline, ajaline ja sisuline kohaldamisala – Immuniteedi äravõtmine Euroopa Parlamendi poolt – Liikmesriigi kohtu taotlus võtta immuniteet ära – Akt, mis käsitleb esindajate otsest ja üldist valimist Euroopa Parlamenti – Artikkel 5 – Mandaat – Artikkel 8 – Valimismenetlus – Artikkel 12 – Euroopa Parlamendi liikmete volituste kontrollimine pärast valimistulemuste ametlikku väljakuulutamist – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikli 39 lõige 2 – Euroopa Parlamendi liikmete valimine otsest ja üldistel valimistel vaba ja salajase hääletuse teel – Kandideerimisõigus

Kohtuasjas C-502/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 1. juuli 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse samal päeval, kriminaalasjas järgmise isiku suhtes:

Oriol Junqueras Vies

menetluses osalesid:

Ministerio Fiscal,

Abogacía del Estado,

Partido político VOX,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid J.-C. Bonichot, A. Arabadzjev, A. Prechal, L. S. Rossi ja I. Jarukaitis, kohtunikud E. Juhász, J. Malenovský (ettekandja), L. Bay Larsen, C. Toader, N. Piçarra, A. Kumin, N. Jääskinen ja N. Wahl,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikku menetlust ja 14. oktoobri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- O. Junqueras Vies, esindaja: *abogado* A. Van den Eynde Adroer,
- Ministerio Fiscal, esindajad: F. Cadena Serrano, C. Martinez-Pereda, J. Moreno Verdejo ja J. Zaragoza Aguado,
- Partido político VOX, esindaja: *abogada* M. Castro Fuertes, keda abistas *procuradora* M. Hidalgo López,
- Hispaania valitsus, esindajad: S. Centeno Huerta ja A. Rubio González,
- Euroopa Parlament, esindajad: C. Burgos, F. Drexler ja N. Görnitz,
- Euroopa Komisjon, esindajad: F. Erlbacher ja I. Martínez del Peral,

olles 12. novembri 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb protokoll (nr 7) Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta (ELT 2012, C 326, lk 266; edaspidi „liidu privileegide ja immunitetide protokoll“) artikli 9 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud seoses kaebusega, mille Oriol Junqueras Vies esitas paralleelselt tema suhtes algatatud kriminaalmenetlusega Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) kohtumääruse peale, millega pärast 26. mail 2019 toimunud Euroopa Parlamendi valimiste tulemuste ametlikku väljakuulutamist jäeti rahuldamata taotlus lõpetada eelvangistuse meede, mida oli tema suhtes kohaldatud alates 2017. aasta novembrist, et ta saaks täita vorminõude, mis on Hispaania õiguse kohaselt selle parlamendiliikme staatuse omandamise eelduseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll

- 3 Liidu privileegide ja immunitetide protokoll III peatükis „Euroopa Parlamendi liikmed“ on artikkel 9, milles on sätestatud:

„Euroopa Parlamendi istungjärkude ajal on Euroopa Parlamendi liikmetel:

- a) oma riigi territooriumil samasugune immunitet nagu selle riigi parlamendi liikmetel;
- b) teise liikmesriigi territooriumil immunitet tõkendite ja kohtumenetluse suhtes.

Euroopa Parlamendi liikmete immunitet kehtib ka siis, kui nad sõidavad Euroopa Parlamendi istungipaika ja sealt tagasi.

Immuniteedile ei saa tugineda, kui parlamendiliige tabatakse õigusrikkumiselt, ning see ei takista Euroopa Parlamendil kasutamast õigust oma liikme immunitet ära võtta.“

Valimisakt

4 Akti, mis käsitleb esindajate otsest ja üldist valimist Euroopa Parlamenti, mis on lisatud nõukogu 20. septembri 1976. aasta otsusele 76/787/ESTÜ, EMÜ, Euratom (EÜT 1976, L 278, lk 1), on viimati muudetud nõukogu 25. juuni ja 23. septembri 2002. aasta otsusega 2002/772/EÜ, Euratom (EÜT 2002, L 283, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 137) (edaspidi „valimisakt“).

5 Valimisakti artikli 1 lõikes 3 on sätestatud, et Euroopa Parlamendi valimised on otsesed, üldised ja vabad ning hääletamine on salajane.

6 Selle akti artikkel 5 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Viieaastane tähtaeg, milleks Euroopa Parlamendi liikmed on valitud, algab pärast iga valimist toimuva esimese istungjärgu avamisel.

[...]

2. Iga liikme volituste aeg algab ja lõpeb samal ajal kui lõikes 1 osutatud tähtaeg.“

7 Nimetatud akti artikli 6 lõige 2 näeb ette:

„Euroopa Parlamendi liikmetel on sellised privileegid ja immunitetid, mida kohaldatakse nende suhtes tulenevalt [Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokollist].“

8 Sama akti artikli 8 esimene lõik sätestab:

„Kui käesoleva akti muudest sätetest ei tulene teisiti, reguleeritakse igas liikmesriigis valimismenetlust riigisiseste õigusnormidega.“

9 Valimisakti artikli 11 lõigetes 3 ja 4 on sätestatud:

„3. Ilma et see mõjutaks [ELTL artikli 229] sätteid, tuleb Euroopa Parlament kokku ilma kutseta esimesel teisipäeval pärast ühe kuu möödumist valimiste ajavahemiku lõpust.

4. Euroopa Parlamendi eelmine koosseis lahkub ametist uue Euroopa Parlamendi esimesel istungil.“

10 Selle akti artiklis 12 on ette nähtud:

„Euroopa Parlament kontrollib Euroopa Parlamendi liikmete volitusi. Sel eesmärgil võtab ta teadmiseks liikmesriikide poolt ametlikult teatatud tulemused ja lahendab käesoleva akti sätetest tuleneda võivad vaidlusküsimused, välja arvatud vaidlused, mis tulenevad aktis osutatud riigisisestest normidest.“

Hispaania õigus

Hispaania põhiseadus

- 11 Hispaania põhiseaduse artiklis 71 on sätestatud:

„1. Parlamendi alamkoja liikmetel ja senaatoritel on oma ülesannete täitmisel väljendatud seisukohtade suhtes puutumatus.

2. Parlamendi alamkoja liikmetel ja senaatoritel on oma ametiajal ka menetluslik puutumatus ning neid võib vahistada ainult õigusrikkumiselt tabamise korral. Neile ei või süüdistust esitada ega neid kohtu alla anda ilma parlamendi vastava koja eelneva loata.

3. Parlamendi alamkoja liikmete ja senaatorite suhtes algatatud kriminaalasjades on pädev Tribunal Supremo [(Hispaania kõrgeim kohus)] kriminaalkolleegium.

[...]“.

Valimisseadus

- 12 19. juuni 1985. aasta konstitutsioonilise seaduse üldise valimiskorra kohta (Ley orgánica 5/1985, de Régimen Electoral General, BOE nr 147, 20.6.1985, lk 19110) põhikohtuasja asjaolude ajal kehtinud redaktsioonis (edaspidi „valimisseadus“), artiklis 224 on sätestatud:

„1. Junta Electoral Central [(keskvalimiskomisjon, Hispaania)] loendab hiljemalt 20. päeval pärast valimisi liikmesriigi tasandil hääled kokku, määrab igale kandidaadile vastava saadikukoha ja kuulutab valituks osutunud kandidaadid välja.

2. Valituks osutunud kandidaadid peavad viie päeva jooksul alates nende väljakuulutamisest andma keskvalimiskomisjoni ees põhiseaduse järgimise vande või töotuse. Pärast selle tähtaja möödumist kuulutab [keskvalimiskomisjon] vabaks nende Euroopa Parlamendi liikmete kohad, kes ei ole andnud vannet põhiseadust järgida, ja peatab kõik õigused, mis võivad nendel liikmetel nende saadikukohast tulenevalt olla, senikauaks, kuni vanne on antud.

[...]“.

Parlamendi alamkoja kodukord

- 13 10. veebruari 1982. aasta parlamendi alamkoja kodukorra (Reglamento del Congreso de los Diputados, BOE nr 55, 5.3.1982, lk 5765) artiklis 20 on sätestatud:

„1. Parlamendi alamkoja liige, kes on kuulutatud valituks, omandab täielikult liikmestaatuse, kui ta on täitnud kõik järgmised tingimused:

- 1) esitanud peasekretariaadile valimisi korraldava asutuse väljastatud tunnistuse;
- 2) täitnud tegevuste deklaratsiooni vastavalt [valimisseaduses] sätestatud nõuetele;
- 3) andnud esimesel täiskogu istungil töotuse või vande järgida põhiseadust.

2. Õigused kehtivad alates hetkest, kui saadik kuulutatakse valituks. Kui aga kolm täiskogu istungit on toimunud ilma, et parlamendi alamkoja liige oleks selle staatuse vastavalt eelmises lõigus esitatule omandanud, ei ole tal neid õigusi kuni selle staatuse omandamiseni.“

Kriminaalmenetluse seadustik

- 14 Kriminaalmenetluse seadustiku (Ley de Enjuiciamiento Criminal) artiklis 384*bis* on põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal kehtivas redaktsioonis sätestatud:

„Juhul kui kohtu alla andmise määrus on jõustunud ning on määratud eelvangistus kuriteo eest, mille on toime pannud isik, kes kuulub või on seotud relvastatud rühmituste või terroristide või mässajatega, peatatakse avalikul ametikohal töötava süüdistatava ametikohustused vangistuse ajaks automaatselt.“

- 15 Nimetatud seadustiku artikli 503 lõikes 1 on sätestatud:

„1. Eelvangistuse võib määrata ainult juhul, kui on täidetud järgmised nõuded:

- 1) kui kriminaalasjas on tuvastatud üks või mitu tegu, mis kujutavad endast kuritegu, mis on karistatavad kuni kaheaastase või pikema vangistusega või lühema kestusega vabadusekaotusliku karistusega juhul, kui kahtlustataval või süüdistataval on varasemaid tahtliku kuriteo eest süüdimõistmisest tulenevaid karistusi, mida ei ole karistusregistrist kustutatud ega saa kustutada.

[...]

- 2) kui kriminaalmenetluses on piisavalt alust arvata, et isik, kelle suhtes tuleb teha kinnipidamisotsus, on kriminaalkorras vastutav kuriteo eest;
- 3) eelvangistusega taotletakse mõnda järgmistest eesmärkidest:
 - a) tagada kahtlustatava või süüdistatava kohalolu kohtumenetluses, kui on põhjust arvata, et on põgenemisoht.

[...]“.

- 16 Nimetatud seadustiku artiklid 750–754 on sõnastatud järgmiselt:

„Artikkel 750

Kohtunik või kohus, kes leiab, et Cortesi [Hispaania parlament] senaator või alamkoja liige on kuriteo eest vastutav, hoidub selle liikme kohtu alla andmisest parlamendi istungjärgu ajal kuni vastava loa saamiseni parlamendi kojalt, kuhu liige kuulub.

Artikkel 751

Kui senaator või parlamendi alamkoja liige on tabatud õigusrikkumiselt, võib teda vahistada ja kohtu alla anda ilma eelmises artiklis nimetatud loata; kuid 24 tunni jooksul alates vahistamise või kohtu alla andmise hetkest tuleb sellest teatada parlamendi vastavale kojale.

Parlamendi asjaomasele kojale teatatakse ka igast kohtuasjast, mis on pooleli isiku suhtes, kes ajal, kui tema suhtes toimus kriminaalmenetlus, valiti senaatoriks või parlamendi alamkoja liikmeks.

Artikkel 752

Kui senaator või parlamendi alamkoja liige antakse kohtu alla parlamendi koosseisu vahetumise ajal, peab kriminaalasja arutav kohtunik või kohus sellest viivitamata teavitama parlamendi asjaomast koda.

Sama kehtib siis, kui senaator või parlamendi alamkoja liige on kohtu alla antud enne [senati või parlamendi alamkoja] kokkutulemist.

Artikkel 753

Igal juhul peatab kohtusekretär menetluse alates päevast, mil [senatit või parlamendi alamkoda] teavitatakse, olenemata sellest, kas selle istungjärk on pooleli või mitte, kusjuures asjad jäävad hetkeseisu, kuni parlamendi vastav koda teeb selles küsimuses otsuse.

Artikkel 754

Kui senat või parlamendi alamkoda taotletud luba ei anna, jäetakse senaatori või parlamendi alamkoja liikme suhtes asi läbi vaatamata; kuid ülejäänud süüdistatavate suhtes kohtuasja jätkatakse.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 17 Põhikohtuasjas kaebuse esitanud O. Junqueras Vies oli Gobierno autonómico de Cataluña (Kataloonia autonoomne valitsus, Hispaania) asepresident ajal, kui Parlamento de Cataluña (Kataloonia piirkondlik parlament, Hispaania) võttis vastu 6. septembri 2017. aasta seaduse nr 19/2017 iseseisvusreferendumi kohta (*Ley 19/2017 del Parlamento de Cataluña, reguladora del referéndum de autodeterminación, DOGC nr 7449A, 6.9.2017, lk 1*) ja 8. septembri 2017. aasta seaduse 20/2017 õigusliku ülemineku ja vabariigi asutamise kohta (*Ley 20/2017 del Parlamento de Cataluña, de transitoriedad jurídica y fundacional de la República, DOGC nr 7451A, 8.9.2017, lk 1*), ja kui 1. oktoobril 2017 toimus iseseisvusreferendum, mis oli ette nähtud esimeses neist kahest nimetatud seadusest, mille sätete rakendamine oli vahepeal Tribunal Constitucionali (Hispaania konstitutsioonikohus) otsusega peatatud.
- 18 Nende seaduste vastuvõtmise ja viidatud referendumi korraldamise järel algatasid Ministerio fiscal (prokuratuur, Hispaania), Abogado del Estado (riigi esindaja, Hispaania) ja Partido político VOX (erakond VOX) kriminaalmenetluse rea isikute, sh O. Junqueras Viesi suhtes, kellele heidetakse ette seda, et nad osalesid separatistlikus protsessis ja panid selle raames toime tegusid, mis vastavad kolmele karistusõiguslikule kvalifikatsioonile: esiteks „mäss“ või „mässule õhutamine“, teiseks „allumatus“ ja kolmandaks „avalike vahendite kuritahtlik omastamine“.
- 19 O. Junqueras Vies paigutati eelvangistusse kriminaalasja kohtuliku eelmenetluse ajaks vastavalt 2. novembri 2017. aasta otsusele, mis tehti kriminaalmenetluse seadustiku artikli 503 alusel. Nimetatud otsust on sellest ajast alates korduvalt pikendatud, nii et kõnealune isik viibis endiselt eelvangistuses hetkel, kui käesoleva kohtuotsuse aluseks olnud eelotsusetaotlus esitati.
- 20 Pärast tema suhtes algatatud kriminaalmenetluse kohtuliku arutelu algust esitas O. Junqueras Vies oma kandidatuuri Congreso de los Diputadose (parlamendi alamkoda, Hispaania) üldvalimistel, mis toimusid 28. aprillil 2019 ja mille tulemusel ta osutus valituks.
- 21 14. mai 2019. aasta kohtumäärusega otsustas Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus), et parlamendi alamkojalt ei ole vaja küsida Hispaania põhiseaduse artikli 71 lõikes 2 nimetatud eelnevat luba, kuna O. Junqueras Vies osutus valituks pärast teiste seas ka tema suhtes algatatud kriminaalmenetluse kohtuliku arutelu algust. Nimelt kohaldatakse selle kohtu kohtupraktika kohaselt põhiseaduses viidatud sättest tulenevat immuniteti vaid Hispaania parlamendi alamkoja liikmetele või

senaatoritele, kelle suhtes algatatud kriminaalmenetlus ei ole veel jõudnud kohtuliku arutelu staadiumisse kuupäeval, mil nad on valituks osutunud või omandanud parlamendi alamkoja liikme või senaatori staatuse.

- 22 Sama kohtumäärusega andis Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus), kelle poole O. Junqueras Vies vastavasisulise taotlusega pöördus, talle erakorralise loa kinnipidamisasutusest väljumiseks, et tal oleks võimalik politsei järelevalve all osaleda parlamendi alamkoja esimesel täiskogu istungil selleks, et täita nõuded, mis on vajalikud ametikohale asumiseks, nii nagu on sätestatud parlamendi alamkoja kodukorra artiklis 20.
- 23 Pärast seda, kui O. Junqueras Vies oli need nõuded täitnud, ametisse asunud ning seejärel vanglasse naasnud, peatati parlamendi alamkoja juhatuse 24. mai 2019. aasta otsusega tema saadikukohustuste täitmine vastavalt kriminaalmenetluse seaduse artiklile 384*bis*.
- 24 Teiste seas O. Junqueras Viesi suhtes algatatud kriminaalmenetluse kohtuliku arutelu ajal esitas ta oma kandidatuuri ka Euroopa Parlamendi valimistel, mis toimusid 26. mail 2019. Ta osutus nendel valimistel Euroopa Parlamendi valituks, nagu nähtub valimistulemustest, mille keskvalimiskomisjon kuulutas vastavalt valimisseaduse artikli 224 lõikele 1 ametlikult välja 13. juuni 2019 otsuses „26. mail 2019 toimunud valimistel Euroopa Parlamendi valitud saadikute väljakuulutamine“ (BOE nr 142, 14.6.2019, lk 62477). Vastavalt nimetatud sättele kuulutas keskvalimiskomisjon selles otsuses välja valituks osutunud isikutele, sh O. Junqueras Viesile nende saadikukohtade määramise, mis on Hispaania Kuningriigil Euroopa Parlamendis.
- 25 14. juuni 2019. aasta kohtumäärusega jättis Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) rahuldamata O. Junqueras Viesi taotluse saada erakorraline luba politsei järelevalve all kinnipidamisasutusest väljumiseks, et ta saaks anda keskvalimiskomisjoni ees vande või tötuse Hispaania põhiseadust järgida, nagu on nõutud valimisseaduse artikli 224 lõikes 2.
- 26 20. juunil 2019 võttis keskvalimiskomisjon vastu otsuse, milles ta nentis, et O. Junqueras Vies ei ole andnud kõnealust vannet, ning kuulutas asjaomasele isikule Euroopa Parlamendis antud koha valimisseaduse artikli 224 lõike 2 kohaselt vabaks ja peatas kõik õigused, mis võiksid tal sellest saadikukohast tulenedes olla.
- 27 2. juulil 2019 avas Euroopa Parlamendi president 26. mai 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimistel valitud uue koosseisu esimese istungjärgu.
- 28 O. Junqueras Vies esitas Tribunal Supremole (Hispaania kõrgeim kohus) käesoleva kohtuotsuse punktis 25 mainitud kohtumääruse peale kaebuse, milles ta tugineb liidu privileegide ja immunitetide protokollis artiklis 9 ette nähtud immunitetidele.
- 29 Prokuratuuril, riigi esindajal ja erakonnal VOX paluti esitada oma seisukohad ning nad väitsid, et O. Junqueras Vies ei olnud kaitstud kõnealuste immunitetidega.
- 30 Eelotsusetaotluses märkis Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) kõigepealt, et ta esitab Euroopa Kohtule liidu õiguse tõlgendamise kohta küsimused, mis ei tekkinud mitte sisulise kohtuotsuse ettevalmistamisel teiste seas ka O. Junqueras Viesi suhtes algatatud kriminaalmenetluses, vaid seoses viimase esitatud kaebusega käesoleva kohtuotsuse punktis 25 mainitud kohtumääruse peale. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab ühtlasi, et selline kaebus ei mõjuta sisulise kohtuotsuse sisu, välja arvatud võimalik mõju, mida ta nimetab „peegelduvaks või kaudseks“, mida sellele sisulisele kohtuotsusele võivad avaldada aktid, mis võidakse vastu võtta pärast kinnipidamisasutusest väljumise loa andmist või sellest loast keeldumist. Ta rõhutab lõpuks, et ta peab esitama Euroopa Kohtule eelotsusetaotluses toodud küsimused, kuna ta on vastavalt Hispaania põhiseaduse artikli 71 lõikele 3 kohus, kes otsustab esimese ja viimase astmena O. Junqueras Viesi kaebuse üle.

- 31 Nende küsimuste kohta märgib Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) esiteks, et kaebuse esemeks olevas kohtumääruses keelduti lubamast isikul, kes oli Euroopa Parlamendi valitud ajal, kui ta viibis eelvangistuses ja tema suhtes algatatud kriminaalmenetlus oli juba kohtuliku arutamise staadiumis, erakorraliselt kinnipidamisasutusest väljuda, et ta saaks anda vande või töötuse järgida Hispaania põhiseadust, nagu nõuab valimisseaduse artikkel 224 isikutelt, kes on sellisele saadikukohale valitud.
- 32 Teiseks tutvustab eelotsusetaotluse esitanud kohus konteksti, milles see kohtumäärus anti, ja asjaolusid, mida selle raames arvesse võeti, märkides esmalt, et O. Junqueras Viesile ette heidetud asjaolud võivad kujutada endast eriti raskeid kuritegusid ja nende eest võidakse raskusastmele vastavalt karistada, kuna need kahjustavad põhiseaduslikku korda.
- 33 Seejärel sedastab nimetatud kohus, et O. Junqueras Viesi eelvangistus määrati tema põgenemisohu tõttu.
- 34 Lõpuks täpsustab see kohus, et võttes vastu kohtumääruse, milles keelduti andmast erakorralist luba O. Junqueras Viesil kinnipidamisasutusest väljuda, ei võtnud ta arvesse mitte üksnes neid asjaolusid, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse kahes eelnevas punktis, arvestades kriminaalmenetluse seadustiku artiklit 503, vaid kaalus ka erinevaid õigusi ja huve, mida tema arvates tuli sellel puhul arvesse võtta.
- 35 Sellega seoses selgitab ta, et ta pidas tähtsamaks O. Junqueras Viesi eelvangistust kui tema õigust poliitiliselt osaleda Euroopa Parlamendi töös, ja tegi seda eesmärgil kaitsta kriminaalmenetlust, mis oli algatatud teiste seas ka O. Junqueras Viesi suhtes, ning mida oleks pöördumatult kahjustatud, kui tal oleks lubatud Hispaania territooriumilt lahkuda. Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) leiab selles küsimuses, et on vajalik eristada ühelt poolt O. Junqueras Viesi valimist Hispaania parlamendi alamkotta, mille järel võis talle ilma raskusteta anda loa ilmuda selle seadusandliku organi asukohta ja seejärel naasta kinnipidamisasutusse, ja teiselt poolt tema valimist Euroopa Parlamendi. Nimelt oleks asjaomase isiku osalemine selle institutsiooni esimesel istungil, mis eeldaks tema liikumist väljapoole Hispaania territooriumi, tähendanud tema suhtes kehtestatud eelvangistuse meetme üle kontrolli kaotamist sellises kontekstis, mida iseloomustavad piirangud Euroopa Liidus kehtestatud õiguslasele koostööle kriminaalasjades.
- 36 Kolmandaks põhjendab Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) oma kahte esimest eelotsuse küsimust vajadusega teada, millisel hetkel omandatakse Euroopa Parlamendi liikme staatus.
- 37 Selle kohta märgib ta, et 12. mai 1964. aasta kohtuotsuses Wagner (101/63, EU:C:1964:28) ja 10. juuli 1986. aasta kohtuotsuses Wybot (149/85, EU:C:1986:310) tõlgendas Euroopa Kohus liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 esimest lõiku, järeldades esiteks, et selles esitatud mõistet „istungjärg“ tuleb tõlgendada autonoomselt, mitte aga viitega liikmesriikide riigisisesele õigusele, tagamaks seda, et immunitetid on sama kestusega kõigile Euroopa Parlamendi liikmetele, ja teiseks, et nende immunitetide ajalist kohaldamisala tuleb tõlgendada laialt, nii et need hõlmavad kogu perioodi, kui nimetatud institutsiooni tavapärased istungjärgud toimuvad.
- 38 Siiski märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et see kohtupraktika ei lahenda küsimust, kas liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 esimeses ja teises lõigus sätestatud immunitetid on kohaldatavad ajal, mis eelneb Euroopa Parlamendi esimese istungjärgu avamisele pärast valimisi. Siiski lisab see kohus, et arvestades nende sätete sõnastust, taotletud eesmärki ja normatiivset konteksti, nagu neid mõistis Euroopa Kohus 7. juuli 2005. aasta kohtuotsuses *Le Pen vs. parlament* (C-208/03 P, EU:C:2005:429) ja 30. aprilli 2009. aasta kohtuotsuses *Itaalia ja Donnici vs. parlament* (C-393/07 ja C-9/08, EU:C:2009:275), võib järeldada, et nendes sätetes ette nähtud immunitete kohaldatakse üksnes Euroopa Parlamendi liikmetele, kes on selles institutsioonis oma saadikukohale asunud, või vähemalt isikutele, kelle pädevad liikmesriigi asutused on kandnud nende isikute loetellu, kes on

täitnud liikmesriikide riigisiseses õiguses nõutud tingimused Euroopa Parlamendi liikme staatuse saamiseks. Siiski tekitavad nii see tõlgendus kui ka see, mille kohaselt need immunitetid kehtivad kõigile isikutele, kes on Euroopa Parlamenti valitud, küsimusi nende praktiliste tagajärgede kohta.

39 Neljandaks ja viimaseks, juhul kui liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 esimeses ja teises lõigus sätestatud immunitetid on kohaldatavad, küsib see kohus sisuliselt, millised tagajärjed neil on kaebusele, mille O. Junqueras Vies esitas käesoleva kohtuasja punktis 25 mainitud kohtumääruse peale. Täpsemalt soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma kolmanda eelotsuse küsimusega teada, kas ning olenevalt olukorrast kuidas ja kes saab nende immunitetidega kaasnevat kaitset tasakaalustada teiste õiguste ja huvidega, mida tuleb arvesse võtta sellist kaebust käsitledes, arvestades Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 39 ja vastavaid sätteid Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsiooni lisaprotokollis nr 1 artiklis 3.

40 Neil asjaoludel otsustas Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [liidu privileegide ja immunitetide protokollis] artiklit 9 kohaldatakse enne „istungjärete“ algust isiku suhtes, kes on süüdistatav rasketes kuritegudes ja kes viibib eelvangistuses, mis on kohtulikult määratud tegude eest, mis on toime pandud enne valimisprotsessi algust, mille tulemusel see isik kuulutatakse valituks Euroopa Parlamenti, kuid kohtulahendiga on keeldutud andmast talle erakorralist luba kinnipidamisasutusest väljumiseks, mis võimaldaks tal täita nõudeid, mis on sätestatud riigisisestes valimisi käsitlevates õigusnormides, millele on viidatud [valimisakti] artiklis 8?

2. Kui vastus on jaatav, siis kas olukorras, kus kui riigisisestes valimisi käsitlevates õigusnormides määratud organ on teatanud Euroopa Parlamendile, et kuna valitud isik ei ole täitnud valimistel kehtestatud nõudeid (mis on võimatu tema isikuvabaduse piiramise tõttu, kuna ta viibib raskete kuritegudega seoses algatatud menetluse raames eelvangistuses), ei ole see isik omandanud seda parlamendiliikme staatust enne, kui ta need nõuded täidab, kehtib endiselt mõiste „istungjärete“ laiendav tõlgendus, vaatamata sellele, et valituks osutunud isiku eeldatav ametikohale asumine ajutiselt katkeb?

3. Kui vastus kinnitab laiendavat tõlgendust, siis kas juhul, kui valitud isik viibib raskete kuritegudega seoses algatatud menetluse raames eelvangistuses piisavalt palju aega enne valimisprotsessi algust, on eelvangistuse määranud kohus [liidu privileegide ja immunitetide protokollis] artikli 9 väljendit „kui nad sõidavad Euroopa Parlamendi istungipaika ja sealt tagasi“ arvestades kohustatud eelvangistuse meetme täielikult lõpetama, tehes seda peaaegu automaatselt, selleks et võimaldada täita formaalsusi ja sõita Euroopa Parlamenti; või kas ta peaks lähtuma igal üksikjuhul sellest, et ta kaalub ühelt poolt õigusemõistmise ja nõuetekohase menetluse huvist tulenevaid õigusi ja huve ning teiselt poolt huve, mis on seotud immunitedi instituudiga nii [Euroopa Parlamendi] toimimise ja sõltumatuse nõude järgimise osas kui ka valitud isiku õiguse osas täita avalikke ülesandeid?“

41 14. oktoobril 2019 tegi eelotsusetaotluse esitanud kohus sisulise otsuse kriminaalmenetluses, mis oli algatatud teiste seas ka O. Junqueras Viesi suhtes (edaspidi „14. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus“), millega ta mõistis viimasele esiteks 13-aastase vangistuse ja teiseks 13-aastase kodanikuõiguste äravõtmise, millega kaasnes kõigi avalike ülesannete täitmise ja avalikel ametikohtadel, sh valitaval ametikohtadel töötamise lõplik keeld, ning võimatus asuda uutele ametikohtadele või nendel tegutseda.

42 Sama päeva kirjaga edastas eelotsusetaotluse esitanud kohus selle kohtuotsuse Euroopa Kohtule, märkides, et tal on endiselt huvi eelotsusetaotluse lahenduse suhtes ning see on endiselt tarvilik, kuna tema eelotsusetaotluses esitatud küsimustele antaval vastustel võivad olla tagajärjed sõltumata asjaolust, kas O. Junqueras Viesi vangistus on laadilt ajutine või tuleneb süüdimõistvast kohtuotsusest.

Menetlus Euroopa Kohtus

Kiirendatud menetlus

- 43 Eelotsusetaotluses taotles Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus), et käesoleva kohtuotsuse aluseks olev eelotsusetaotlus lahendataks kiirendatud menetluses vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 105. Oma taotluse põhjenduseks väitis nimetatud kohus eelkõige, et tema eelotsuse küsimused puudutavad Euroopa Parlamendi liikme staatust ning selle institutsiooni koosseisu; et Euroopa Kohtu vastused neile eelotsuse küsimustele võivad kaudselt kaasa tuua selle, et O. Junqueras Viesi vabadusekaotus peatatakse; ja et see vabadusekaotus vastab sellele, mis on sätestatud ELTL artikli 267 neljandas lõigus.
- 44 Kodukorra artikli 105 lõikes 1 on sätestatud, et kui kohtuasja laad nõuab asja lahendamist lühikese aja jooksul, võib Euroopa Kohtu president eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel või erandkorras omal algatusel otsustada, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, lahendada eelotsusetaotluse kiirendatud menetluses.
- 45 Antud juhul otsustas Euroopa Kohtu president 19. juulil 2019 pärast ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus, mida käsitleti käesoleva kohtuotsuse punktis 43. Seda otsust põhjendas asjaolu, et esiteks viibis O. Junqueras Vies eelotsusetaotluse esitamise hetkel eelvangistuses, nii et Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) eelotsuse küsimusi tuli käsitada sellistena, et need on esitatud seoses kinnipeetava isikuga ELTL artikli 267 neljanda lõigu tähenduses, ja teiseks oli nende eesmärk liidu õiguse sellise sätte tõlgendamine, mis võis pelgalt oma olemuselt mõjutada O. Junqueras Viesi vahi alla jätmist, juhul kui see säte on talle kohaldatav (vt selle kohta Euroopa Kohtu presidendi 30. septembri 2011. aasta määrus Achughbadian, C-329/11, ei avaldata, EU:C:2011:630, punktid 9–12, ja analoogia alusel 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punktid 29–31).

Menetluse suulise osa uuendamise taotlus

- 46 Pärast kohtujuristi ettepaneku kuulutamist Euroopa Kohtu kantseleisse 12. novembril 2019 saabunud dokumendis taotles O. Junqueras Vies Euroopa Kohtult, et see määraks menetluse suulise osa uuendamise, tuginedes uuele asjaolule, mis seisnes selles, et Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) oli talle 30. oktoobril 2019 teatanud kohtumäärusest, millega peatati kodanikuõiguste absoluutse äravõtmise karistus, mis oli talle mõistetud 14. oktoobri 2019. aasta kohtuotsusega.
- 47 Selle kohta on kodukorra artiklis 83 sätestatud, et Euroopa Kohus võib igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, uuendada määrusega menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui pool on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle huvitatud isikud ei ole vaieldud.
- 48 Käesolevas asjas tuleb siiski märkida, et menetluse suulise osa uuendamise taotluses viidatud uus asjaolu leidis aset – nagu ilmneb selle taotluse sõnastusest – seoses käesoleva kohtuotsuse punktis 30 käsitletud kriminaalmenetlusega, mitte aga seoses kaebusega, mis oli esitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 25 toodud kohtumääruse peale, mis ajendas Tribunal Supremot (Hispaania kõrgeim kohus) pöörduma Euroopa Kohtu poole.
- 49 Seda asjaolu arvesse võttes leiab Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, et sellel uuel asjaolul ei ole otsustavat tähtsust tema lahendile.

50 Seetõttu puudub alus menetluse suulise osa uuendamiseks.

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

- 51 Kui Hispaania prokuratuurilt küsiti Euroopa Kohtus toimunud kohtuistungil, milline on 14. oktoobri 2019. aasta kohtuotsuse võimalik mõju eelotsusetaotlusele ja sellele, kuidas Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) võib kohaldada Euroopa Kohtu vastuseid tema küsimustele, siis vastas see prokuratuur, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema järeldused käesolevas asjas tehtavast kohtuotsusest, ning juhul kui sellest kohtuotsusest peaks tulenema, et O. Junqueras Viesil on liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 alusel immunitet, tegema kindlaks, mis on sellise immunitedi mõju seoses kaebusega, mille see isik esitas käesoleva kohtuotsuse punktis 25 mainitud kohtumääruse peale.
- 52 Hispaania valitsus aga leidis sisuliselt, et juhul, kui O. Junqueras Viesil oleks liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 esimese lõigu punkti a alusel immunitet, siis ei oleks sellel mingit mõju.
- 53 Nimelt on selle immunitedi sisu määratletud viitega liikmesriikide riigisisesele õigusele ja Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) märkis käesoleva kohtuotsuse punktis 21 viidatud kohtumääruses, et Hispaania õigus tagab Hispaania parlamendi alamkoja liikmetele ja senaatoritele immunitedi üksnes kriminaalmenetluses, milles kohtulik arutamine ei ole veel alanud sellel kuupäeval, kui nad valiti või said parlamendi alamkoja liikmeks või senaatoriks. Käesolevas asjas rõhutatakse eelotsusetaotluses, et käesoleva kohtuotsuse punktis 30 mainitud kriminaalmenetluses oli kohtulik arutamine alanud enne seda, kui O. Junqueras Vies valiti Euroopa Parlamendi. Seetõttu ei takista mis tahes immunitet tema jätmist eelvangistusse. Pealegi ei ole ta enam eelvangistuses, vaid kannab 14. oktoobri 2019 süüdimõistva kohtuotsuse tagajärjel vabadusekaotuslikku karistust.
- 54 Seega näib Hispaania valitsus leidvat, et kuivõrd eelotsuse küsimused puudutavad sisuliselt immunitedi olemasolu, siis on need hüpoteetilist laadi, ja kuna see on veelgi ilmsem pärast 14. oktoobri 2019. aasta kohtuotsuse kuulutamist, siis on eelotsusetaotluse vastuvõetavus küsitav.
- 55 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et üksnes asja menetlev ja selle lahendamise eest vastutaval liikmesriigi kohtul on kohtuasja konkreetseid asjaolusid arvesse võttes õigus hinnata eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks ning Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust (10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 56 Sellest tuleneb, et liikmesriigi kohtute esitatud küsimuste puhul eeldatakse, et need on asjakohased, ning Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus neile küsimustele (vt selle kohta 10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 57 Käesoleval juhul ilmneb ühelt poolt ühemõtteliselt Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) kirjust, mida mainiti käesoleva kohtuotsuse punktis 42, et see kohus peab eelotsust endiselt vajalikuks, et ta saaks teha oma otsuse siinse asja aluseks oleva kaebuse kohta, ja et tema küsimused on endiselt asjakohased.
- 58 Teiselt poolt nähtub selgelt nimetatud kirjust ja eelotsusetaotluses toodud kinnitustest, mis on kokku võetud siinse kohtuotsuse punktides 30, 31 ja 36–39, et Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) küsitav tõlgendus on otseses seoses põhikohtuasja esemega ja selles vaidluses tekkinud ning eelotsusetaotluses tõstatatud probleem ei ole esiteks hüpoteetiline, vaid on tõeline, ja teiseks jääb see

ka pärast 14. oktoobri 2019. aasta kohtuotsuse kuulutamist püsima. Nimelt pidi eelotsusetaotluse esitanud kohus sellel kuupäeval, kui ta Euroopa Kohtu poole pöördus, ja peab endiselt käesoleva kohtuotsuse tegemise kuupäeval – sõltumata 14. oktoobri 2019. aasta kohtuotsusest – esimese ja viimase astme kohtuna otsustama O. Junqueras Viesi esitatud kaebuse üle käesoleva kohtuotsuse punktis 25 mainitud kohtumääruse peale, millega see kohus keeldus andmast talle erakorralist luba kinnipidamisasutusest väljuda, et ta saaks täita pärast tema valimist Euroopa Parlamendi Hispaania õiguses sätestatud nõuet. Lisaks soovib see kohus sellel eesmärgil teada, kas O. Junqueras Viesil on liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 alusel immunitet, ning jaatava vastuse korral küsib, millised on sellise immunitediga kaasnevad tagajärjed.

- 59 Sellest tuleneb, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav ning järelikult tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastata.

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 60 Kõigepealt tuleb märkida, et eelotsusetaotlusest – nagu see on kokku võetud käesoleva kohtuotsuse punktides 24 ja 25 – ilmneb, et pärast seda, kui pädev liikmesriigi asutus kuulutas ametlikult O. Junqueras Viesi Euroopa Parlamendi valituks, keeldus Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) andmast talle erakorralist luba kinnipidamisasutusest väljumiseks, mis oleks võimaldanud tal täita vorminõuet, mis Hispaania õiguse kohaselt on tingimuseks Euroopa Parlamendi liikme staatuse omandamisele, ning selle nõude täitmise järel minna selle institutsiooni istungipaika, et osaleda 26. mai 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimiste tulemusel valitud selle seadusandliku kogu esimesel istungil.
- 61 Selles kontekstis küsib Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) oma kolme küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, sisuliselt seda, kas liidu privileegide ja immunitetide protokollis artiklit 9 tuleb tõlgendada nii, et isikul, kes on ametlikult kuulutatud Euroopa Parlamendi valituks ajal, mil tema suhtes kehtis eelvangistuse meede raskete kuritegudega seotud menetluse raames, kuid kellel ei võimaldatud täita nõudeid, mis on riigisisese õiguses sellise väljakuulutamise järel ette nähtud, ega minna Euroopa Parlamenti, et osaleda selle esimesel istungil, on selle artikli alusel immunitet. Jaatava vastuse korral küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus ühtlasi, kas see immunitet tähendab, et asjaomase isiku suhtes võetud eelvangistuse meede tuleb tühistada, et ta saaks minna Euroopa Parlamenti ja täita seal ettenähtud vorminõuded.
- 62 Seoses sellega tuleb märkida, et liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 esimeses ja teises lõigus on sätestatud „Euroopa Parlamendi liikme“ immunitetid. Selles artiklis ei ole aga määratletud mõistet „Euroopa Parlamendi liige“, mida tuleb niisiis mõista nimetatud protokollis konteksti ja eesmärki arvestades.
- 63 Konteksti osas tuleb esiteks meelde tuletada, et ELL artikli 10 lõike 1 kohaselt toimib liit esindusdemokraatia alusel, mis konkretiseerib ELL artiklis 2 mainitud demokraatia väärtust (vt selle kohta tänane kohtuotsus Puppinck jt vs. komisjon, C-418/18 P, punkt 64).
- 64 Seda põhimõtet rakendab ELL artikli 14 lõike 3, mis sätestab, et selle liidu institutsiooni, mis on Euroopa Parlament, liikmed valitakse viieaastaseks tähtajaks otsestest ja üldistel valimistel vaba ja salajase hääletuse teel.
- 65 Sellest sättest nähtub, et Euroopa Parlamendi liikme staatus tuleneb sellest, et ta valiti otsestest ja üldistel valimistel vaba ja salajase hääletuse teel, ning selle institutsiooni liikme mandaat on omakorda selle staatuse peamine iseloomulik tunnus.

- 66 Teiseks, mis puudutab Euroopa Parlamendi liikmete valimise menetlust, siis on ETL artikli 223 lõikes 1 sätestatud kõigepealt, et Euroopa Parlamendil on ülesanne koostada ettepanek eesmärgiga kehtestada vajalikud sätted nendeks otsesteks ja üldisteks valimisteks ühtse menetluse kohaselt kõikides liikmesriikides või kõikidele liikmesriikidele ühistel põhimõtetel, ja seejärel, et Euroopa Liidu Nõukogu peab need sätted kehtestama.
- 67 20. septembril 1976 võeti vastu valimisakt, milles on täpsustatud ühised põhimõtted, mida kohaldatakse Euroopa Parlamendi liikmete valimistele otsestel ja üldistel valimistel.
- 68 Seoses sellega on kõigepealt kõnealuse akti artikli 8 esimeses lõigus ette nähtud, et kui selle akti muudest sätetest ei tulene teisiti, „reguleeritakse igas liikmesriigis valimismenetlust riigisiseste õigusnormidega“. Lisaks on selle akti artiklis 12 muu hulgas sätestatud, et Euroopa Parlament „kontrollib Euroopa Parlamendi liikmete volitusi“ ja „võtab teadmiseks liikmesriikide poolt ametlikult teatatud [valimis]tulemused“.
- 69 Nende sätete koostoimest nähtub, et kehtiva liidu õiguse kohaselt on liikmesriikidel põhimõtteliselt pädevus reguleerida valimismenetlust ja kuulutada pärast selle menetluse lõppu ametlikult välja valimistulemused. Euroopa Parlamendil ei ole mingit üldist pädevust, mis annaks talle õiguse seada kahtluse alla sellise väljakuulutamise nõuetekohasust või kontrollida selle kooskõla liidu õigusega (vt selle kohta 30. aprilli 2009. aasta kohtuotsus Itaalia ja Donnici vs. parlament, C-393/07 ja C-9/08, EU:C:2009:275, punktid 55–57, 60 ja 67).
- 70 Lisaks tuleneb samadest sätetest, et kui Euroopa Parlament „võtab teatavaks“ liikmesriikide poolt ametlikult välja kuulutatud valimistulemused, siis eeldab see institutsioon tingimata, et ametlikult valituks kuulutatud isikud on selle asjaolu tõttu saanud nimetatud institutsiooni liikmeteks, mistõttu on temal õigus nende suhtes oma pädevust teostada, kontrollides nende volitusi.
- 71 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 70, tuleb neid sätteid seega mõista nii, et liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 tähenduses omandatakse Euroopa Parlamendi liikme staatuse liikmesriikide poolt valimistulemuste ametliku väljakuulutamise tõttu ja sellel hetkel.
- 72 Seejärel määratleb valimisakt selle mandaadi ajalise ulatuse, milleks Euroopa Parlamendi liikmed on valitud, märkides artikli 5 lõigetes 1 ja 2, et see mandaat kattub viieaastase perioodiga, mis algab esimese istungi avamisega, mis toimub pärast iga valimist, nii et see algab ja lõpeb samal ajal kui viidatud viieaastane periood.
- 73 Sellega seoses ilmneb valimisakti artikli 11 lõigetest 3 ja 4, et „uus“ Euroopa Parlament tuleb ilma kutseta kokku esimesel teispäeval pärast ühe kuu möödumist valimisperioodi lõpust ja et „eelmine“ Euroopa Parlament lõpetab oma tegevuse „uue“ Euroopa Parlamendi esimesel istungil. Lisaks kontrollib „uus“ Euroopa Parlament sellel esimesel istungil vastavalt selle akti artiklile 12 oma liikmete volitusi ja lahendab nimetatud akti sätetest tuleneda võivad vaidlusküsimused.
- 74 Sellest järeldub, et erinevalt Euroopa Parlamendi liikme staatusest – mis esiteks omandatakse hetkel, kui isik on ametlikult kuulutatud valituks, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 71, ning mis teiseks tekitab seose selle isiku ja institutsiooni vahel, mille osaks ta nüüdsest on – tekitab Euroopa Parlamendi liikme mandaat seose selle isiku ja seadusandliku kogu vahel, millesse ta valiti. Nimetatud seadusandlik kogu moodustub alles hetkel, kui pärast valimisi toimub „uue“ Euroopa Parlamendi esimese istungi avamine, mis juba määratluse kohaselt toimub pärast seda, kui liikmesriigid on valimistulemused ametlikult välja kuulutanud.
- 75 Lõpuks on valimisakti artikli 6 lõikes 2 täpsustatud, et Euroopa Parlamendi liikmetel on sellised immunitetid, mis on kehtestatud liidu privileegide ja immunitetide protokolliga.

- 76 Mis puudutab nende immunitetide aluseks olevaid õigusnorme, siis on ELTL artiklis 343 sätestatud, et liidul on liikmesriikide territooriumil oma ülesannete täitmiseks vajalikud privileegid ja immunitetid vastavalt tingimustele, mis on ette nähtud liidu privileegide ja immunitetide protokollis. Kuigi selles artiklis viidatakse immunitetide tagamise tingimuste kindlaksmääramise osas sellele protokollile, nõuab see siiski, et liidul ja eelkõige tema institutsioonide liikmetel peaksid olema oma ülesannete täitmiseks vajalikud immunitetid. Sellest tuleneb, et need tingimused, mis on kindlaks määratud viidatud protokollis ja niivõrd, kuivõrd protokoll viitab liikmesriikide õigusele, siis ka riigisisestes õigusnormides, peavad tagama selle, et Euroopa Parlament saaks talle pandud ülesandeid täielikult täita.
- 77 Nagu ilmneb nii liidu privileegide ja immunitetide protokollis artiklist 9 kui ka selle protokollis III peatüki – kuhu nimetatud artikkel kuulub – pealkirjast, antakse need immunitetid Euroopa Parlamendi liikmetele ja seega isikutele, kes on selle staatuse omandanud seetõttu, et liikmesriigid on valimistulemused ametlikult välja kuulutanud, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 71.
- 78 Euroopa Parlamendi liikmetele sel viisil tagatud immunitetide puhul on selle protokollis artikli 9 esimeses lõigus sätestatud neile antud immunitetid, mis kehtivad neile võrdväärselt Euroopa Parlamendi kindla seadusandliku kogu istungjärkude ajal, isegi siis, kui istungit parajasti ei toimu (vt selle kohta 10. juuli 1986. aasta kohtuotsus *Wybot*, 149/85, EU:C:1986:310, punktid 12 ja 27).
- 79 Seevastu on liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 teisel lõigul erinev ajaline ulatus.
- 80 Nimelt on selles sättes märgitud, et Euroopa Parlamendi liikmetele kehtib immunitet ka siis, kui nad sõidavad selle institutsiooni istungipaika ja sealt tagasi, ning seega ka siis, kui nad sõidavad esimesele istungile, mis on korraldatud pärast valimistulemuste ametlikku väljakuulutamist, et uus seadusandlik kogu saaks oma esimese istungi korraldada ja kontrollida oma liikmete volitusi, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 73. Nendel liikmetel on niisiis kõnealune immunitet enne mandaadi algust.
- 81 Kõigist eelnevatest kaalutlustest ilmneb, et kui isik kuulutati ametlikult Euroopa Parlamenti valituks, siis tuleb järeldada, et ta on selle tõttu ja alates sellest hetkest saanud selle institutsiooni liikme staatuse liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikli 9 kohaldamise seisukohast ning et tal on seetõttu nimetatud artikli teises lõigus sätestatud immunitet.
- 82 Seda tõlgendust kinnitavad liidu privileegide ja immunitetide protokollis eesmärgid, milleks vastavalt Euroopa Kohtu praktikale on tagada liidu institutsioonidele täielik ja tõhus kaitse takistuste või nende nõuetekohast toimimist ja sõltumatust kahjustavate riskide vastu (vt selle kohta 10. juuli 1986. aasta kohtuotsus *Wybot*, 149/85, EU:C:1986:310, punktid 12 ja 22; 13. juuli 1990. aasta kohtumäärus *Zwartveld jt*, C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, punkt 19, ning 22. märtsi 2007. aasta kohtuotsus komisjon *vs. Belgia*, C-437/04, EU:C:2007:178, punkt 56).
- 83 Nimelt ei tähenda need eesmärgid Euroopa Parlamendi puhul mitte üksnes seda, et vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 63 ja ELL artiklis 14 viidatud esindusdemokraatia põhimõttele kajastab selle koosseis usaldusväärselt ja täielikult liidu kodanike üldistel ja otsesel valimistel teostatud valikuvabadust seoses isikutega, keda nad soovivad end esindama kindlas seadusandlikus kogus, vaid ka seda, et Euroopa Parlament oleks kaitstud takistuste või tema nõuetekohast tegevust kahjustavate riskide eest.
- 84 Sellel topelt põhjusel on Euroopa Parlamendi liikmetele ette nähtud immunitetide eesmärk tagada selle institutsiooni sõltumatus oma ülesannete täitmisel, nagu märkis ka Euroopa Inimõiguste Kohus seoses parlamentaarse immunitedi erinevate vormidega, mis on kehtestatud demokraatlikes poliitilistes süsteemides (vt selle kohta EIK 17. mai 2016. aasta otsus *Karácsony jt vs. Ungari*, CE:ECHR:2016:0517JUD004246113, § 138, ning EIK 20. detsembri 2016. aasta otsus *kohtuasjas Uspaskich vs. Leedu*, CE:ECHR:2016:1220JUD001473708, § 98).

- 85 Kooskõlas nende eesmärkide ja käesoleva kohtuotsuse punktis 76 märgitud nõudega kindlustab liidu privileegide ja immunitetide protokoll artikli 9 teises lõigus sätestatud immunitet Euroopa Parlamendi nõuetekohase toimimise ja sõltumatuse kaitse, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 92 ja 94, tagades kõigile selle liikmetele pärast valimistulemuste ametlikku väljakuulutamist võimaluse sõita ilma takistusteta uue seadusandliku kogu esimesele istungile, et teha valimisakti artiklis 12 sätestatud toiminguid, võimaldades uuel seadusandlikul kogul kokku tulla.
- 86 Sel viisil aitab nimetatud immunitet samuti kaasa ka põhiõiguste harta artikli 39 lõikes 2 tagatud kandideerimisõiguse tõhususele; see säte väljendab hartas vaba ja salajase hääletuse teel toimuvate otsuste ja üldiste valimiste põhimõtet, mis on ette nähtud ELL artikli 14 lõikes 3 ja valimisakti artikli 1 lõikes 3 (vt analoogia alusel 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, punkt 44), võimaldades Euroopa Parlamenti valitud isikutel teha vajalikud toimingud, et oma mandaati kasutama hakata.
- 87 Järelikult tuleb sellist isikut nagu O. Junqueras Vies, kes ametlikult kuulutati Euroopa Parlamenti valituks ajal, mil tema suhtes kehtis eelvangistuse meede raskete kuritegudega seotud menetluse raames, kuid kellel ei võimaldatud täita nõudeid, mis on riigisiseses õiguses sellise kuulutamise järel ette nähtud, ega minna Euroopa Parlamenti, et osaleda selle esimesel istungil, lugeda liidu privileegide ja immunitetide protokoll artikli 9 teise lõigu alusel immunitediga kaitstud isikuks.
- 88 Neil asjaoludel tuleb hinnata, nagu küsis eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas see immunitet tähendab, et sellise isiku suhtes võetud eelvangistuse meede tuleb lõpetada, et ta saaks minna Euroopa Parlamenti ja täita seal nõutud vorminõuded.
- 89 Nagu märgiti käesoleva kohtuotsuse punktis 24, sai O. Junqueras Vies Euroopa Parlamendi liikmeks 13. juunil 2019, kui Hispaania pädevad ametiasutused kuulutasid ametlikult välja 26. mail 2019 toimunud Euroopa Parlamendi valimiste tulemused. Sellel kuupäeval viibis asjaomane isik eelvangistuses.
- 90 Käesoleva kohtuotsuse punktides 83–86 esitatud kaalutlustest ilmneb, et liidu privileegide ja immunitetide protokoll artikli 9 teises lõigus sätestatud immunitediga on muu hulgas vastuolus see, kui kohtulik meede, näiteks eelvangistuse määramine, võiks takistada Euroopa Parlamendi liikmetel reisida kohta, kus peab toimuma uue seadusandliku kogu esimene istung, et täita seal valimisaktiga nõutud vorminõuded.
- 91 Kui neil asjaoludel leiab liikmesriigi pädev kohus, et tuleb säilitada eelvangistuse meede sellise isiku suhtes, kes on Euroopa Parlamendi liikme staatuse omandanud, siis peab ta liidu privileegide ja immunitetide protokoll artikli 9 kolmanda lõigu alusel võimalikult kiiresti paluma Euroopa Parlamendilt, et see võtaks kõnealuse artikli teise lõiguga antud immunitedi ära.
- 92 Eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule vastata, et liidu privileegide ja immunitetide protokoll artikli 9 teises lõigus sätestatud immunitedi olemasolu tähendab, et isiku suhtes, kellele see immunitet kehtib, määratud eelvangistuse meede tuleb lõpetada, et ta saaks minna Euroopa Parlamenti ja täita seal nõutud vorminõuded. Kui aga liikmesriigi pädev kohus leiab, et nimetatud meede tuleks kehtima jätta pärast seda, kui asjaomane isik on saanud Euroopa Parlamendi liikme staatuse, peab ta võimalikult kiiresti paluma Euroopa Parlamendil see immunitet sama protokoll artikli 9 kolmanda lõigu alusel ära võtta.
- 93 Lisaks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama O. Junqueras Viesi immunitetide mõju võimalikele muudele menetlustele, nagu need, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 30, järgides liidu õigust ja eelkõige ELL artikli 4 lõike 3 esimeses lõigus nimetatud lojaalse koostöö põhimõtet (vt selle kohta 21. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus *Marra*, C-200/07 ja C-201/07, EU:C:2008:579, punkt 41). Sellega seoses peab ta arvesse võtma eelkõige käesoleva kohtuotsuse punktides 64, 65, 76 ja 82–86 toodud asjaolusid.

- 94 Kõiki eelnevaid kaalutlusi silmas pidades tuleb esitatud küsimustele vastata, et liidu privileegide ja immunitetide protokollis artiklit 9 tuleb tõlgendada nii, et
- isikul, kes kuulutati ametlikult valituks Euroopa Parlamenti ajal, mil tema suhtes kehtis eelvangistuse meede raskete kuritegudega seotud menetluse raames, kuid kellel ei võimaldatud täita nõudeid, mis on riigisiseses õiguses sellise kuulutamise järel ette nähtud, ega minna Euroopa Parlamenti, et osaleda selle esimesel istungil, on selle artikli teise lõigu alusel immunitet;
 - see immunitet tähendab, et kõnealuse isiku suhtes võetud eelvangistuse meede tuleb lõpetada, et ta saaks minna Euroopa Parlamenti ja täita seal ettenähtud vorminõuded. Kui aga liikmesriigi pädev kohus leiab, et nimetatud meede tuleks kehtima jätta pärast seda, kui see isik on saanud Euroopa Parlamendi liikme staatuse, peab ta võimalikult kiiresti paluma Euroopa Parlamendil see immunitet sama protokollis artikli 9 kolmanda lõigu alusel ära võtta.

Kohtukulud

- 95 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseks seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Protokollis (nr 7) Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta artiklit 9 tuleb tõlgendada nii, et

- **isikul, kes kuulutati ametlikult valituks Euroopa Parlamenti ajal, mil tema suhtes kehtis eelvangistuse meede raskete kuritegudega seotud menetluse raames, kuid kellel ei võimaldatud täita nõudeid, mis on riigisiseses õiguses sellise kuulutamise järel ette nähtud, ega minna Euroopa Parlamenti, et osaleda selle esimesel istungil, on selle artikli teise lõigu alusel immunitet;**
- **see immunitet tähendab, et kõnealuse isiku suhtes võetud eelvangistuse meede tuleb lõpetada, et ta saaks minna Euroopa Parlamenti ja täita seal ettenähtud vorminõuded. Kui aga liikmesriigi pädev kohus leiab, et nimetatud meede tuleks kehtima jätta pärast seda, kui see isik on saanud Euroopa Parlamendi liikme staatuse, peab ta võimalikult kiiresti paluma Euroopa Parlamendil see immunitet sama protokollis artikli 9 kolmanda lõigu alusel ära võtta.**

Allkirjad